ИНТЕРАКТИВЕН ФИЛОСОФСКО-ЗНАНИЕВ ПОДХОД

(Формиране на методологическа и научна култура)

д-р Красимира Александрова
Марияна Матова
<ale2009@abv.bg>
Университет по библиотекознание и информационни технологии

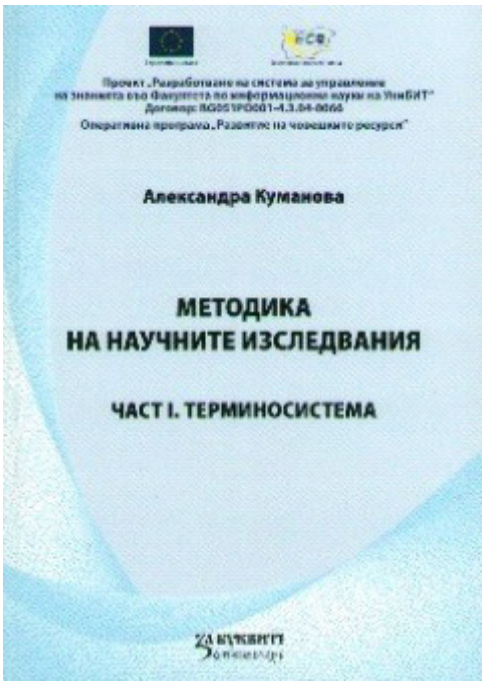

Куманова, А. Методика на научните изследвания : Ч. I. Терминосистема : Учебник / Науч. ред. Н. Василев ; Ред. Р. Василева ; Рец. С. Денчев, Н. Казански. – София : За буквите – О писменехъ, 2014. – 246 с. : сх., рис., ил. – Библиогр.: 71 ном. назв. ; Именен показалец ; Предметен показалец ; Въпроси за проверка.

Обхватът на дисциплината „*Методика на научните изследвания*“ логично проектира широк спектър от интердисциплинарни връзки в професионалния свод на информационно-комуникативната сфера. Те са свързани с периметъра на обхват на информационните фондове и технологии, информационното моделиране и методите на иновативни изследвания.

Ракурсът на представената проблематика е показателен за задълбочения философски подход, характерен за научния светоглед на проф. Александра Куманова, която е преподавател по едноименната научна дисциплина.

Формирането на методологическа и научна култура е в основата на ефективното прилагане на знанията в научноизследователската работа. Научното изследване – като сложен процес, включващ редица взаимосвързани етапи на работа, – по своята същност решава конкретни задачи. Оптималната последователност на всеки от тези етапи води към получаване на обосновани резултати, обусловени от замисъла на изследователя.

Именно *замисълът на изследването* е основната идея, която свързва в едно цяло всички структурни елементи на методиката.

В разглеждания учебник в логически ред се определят неговите феномени: целта и задачите му. Подчертава се, че логиката на научното изследване е строго специфична и индивидуална. Реализираният на практика системен подход в изграждане на методиката на научните изследвания е обвързан с фундаменталните идеи на диалектиката и на философския принцип на системността.

Проф. А. Куманова убедително мотивира и представя взаимовръзките между научното познание и понятийния апарат на научното изследване. За постигнатата яснота и ритмичност в

представяне на материята допринася неговото разделяне на две базови части, първата от които – *Терминосистема* е обект на настоящата рецензия. Втората част представлява друго самостоятелно издание, което отразява аспекти на онтологията и гносеологията, на феноменологията и когнитологията, както и основите на информационното моделиране.

Материалът, представен в *Терминосистемата* на научните изследвания, има за цел да систематизира в методологическо единство информация, базирана от многообразни и разнородни информационни източници: речници, енциклопедии, монографии и др.п. Този фундамент на научните изследвания е насочен към изграждане на общокултурни, професионални и научноизследователски компетенции у студентите.

Структурата на учебника „*Методика на научните изследвания: Ч. I. Терминосистема*“ е изградена от *четири взаимосвързани раздела*:

1. Философска база на методите на научните изследвания;

2. Структура на научното изследване;

3. Знаниева структура на научното изследване;

4. Философско-информационна картина на света и научното изследване.

Логическата последователност в представянето на темите има факторно значение за тяхното осмисляне и възприемане. Всяка от тези теми е предшествана от ключови думи и синопсис, представени на български и английски език. Основните положения са онагледени чрез схеми, рисунки, илюстрации.

Представената терминосистема в учебника акцентира както върху морфологичния аспект, така и върху функционалните връзки между понятията, подчертавайки страните на техните пресичащи се свойства.

Информационното моделиране е във фокуса на разгърнатата *панорама на основните термини*. Обект на тази панорама са 54 взаимообусловени понятия и техните производни, формирали се в хода на развитие на научното мислене.

Реминисценциите между аспектите на информационно пространство и класически митологемни представи за света са ярък пример за интерактивния философско-знаниев подход на автора. Именно този подход е в унисон с ризомно-ретикуларното мислене на XXI век и надгражда концепцията на Г. В. Ф. Хегел (XIX век) за стъпаловидната свързаност на порядъците на информационната реалност.

Научното познание е представено през парадигмите на онтологичната и епистемологичната рефлексия. Проф. А. Куманова ги обосновава с методите и формите на създаване на самата наука, които подпомагат работата на учения в контекста на свързаността му с научната общност. Според авторката така самопородилата се форма заема нови пространства и стимулира растежа на научното познание. Задълбочено са представени етапите на паралелната диференциация на универсалното знание и е разкрит генезисът на науката в хода на историческото развитие на човечеството. Тази проекция е красноречиво илюстрирана с приведените в учебника думи на Х. Хайне

„Когато една епоха възприема нови идеи,

тя приема и нови очи

и вижда много нови работи

в старите произведения на духа...“ (с. 165).

Библиографският списък на литература като неотменна част от целостта на учебника „Методика на научните изследвания Ч. I. Терминосистема“ е групиран в три раздела, всеки от които е структуриран в азбучен (1-2 разд.) и в хронологичен (3 разд.) порядък:

1. Основна литература (Научни монографии, сборници и статии. Учебна литература и енциклопедии);

2. Допълнителна литература (Научни монографии, сборници и статии. Учебна литература. Речници. Наръчници.);

3. Справочници, енциклопедии и речници по философия.

Учебникът „*Методика на научните изследвания: Ч. I. Терминосистема*“ е снабден с два показалеца – *Именен и Предметен*.

В Именния показалец са отразени имената на дейците на науката, културата и историята, срещани в текста на учебника. Предметният показалец систематизира предметите, срещани в текста на изданието. И двата показелеца препращат към страниците на основния корпус на учебника.

Като изключително ценна за постигане на целите на учебния процес се възприема *визуализацията* на учебника, защото тя предполага възможност за използване на методи като мониторинг, ситуационни игри, експертни оценки, имитация, верификация.

Включените в учебника *„Методика на научните изследвания: Ч. I. Терминосистема“ Въпроси за проверка* са още един стойностен компонент от целостта на изданието, който е илюстрация за значението на прилагането на съвременни методи на научното изследване в предметната сфера.

Като базов методологически документ, съпътстващ спецификата на висшето образование, изданието служи на целите – да се подпомогнат студентите в процеса на усвояване на знания и придобиването на научноизследователски компетенции.

В заключение може да се резюмира, че в учебника в максимална пълнота е достигната целта на дисциплината „*Методика на научните изследвания: Ч. I. Терминосистема*“ – формиране у студентите на методологическа и научна култура, а авторът проф. Александра Куманова за пореден път респектира читателя с ерудиция и брилянтен изказ.